

Csűrös Zoltán 1901. február 6-án született Budapesten. Brassóban járt gimnáziumba. 1920-tól a budapesti József Műegyetemen folytatta tanulmányait, vegyészmérnöki oklevelét 1924-ben szerezte meg. Zemplén Géza az egyetem Szerveskémiai Tanszékén marasztalta, ahol 1925-től tanársegédként, majd 1928-tól 1938-ig adjunktusként oktatott. Műszaki doktori oklevelét 1929-ben szerezte meg. 1936-ban egyetemi magántanár, 1938-ban az általa megszervezett Textilkémia (később Szerves Kémiai Technológia) Tanszék vezetője volt. 1940-ben nevezték ki egyetemi tanárrá, 1946-ban a Magyar Tudományos Akadémia tagja lett. 1943–44-ben a Gépész- és Vegyészmérnöki Kar dékánja, két ciklusban (1946–1949, ill. 1957–1961) a Budapesti Műszaki Egyetem rektora volt. Az egyetem történetének legnehezebb időszakában volt dékán illetve rektor, nagy diplomáciai érzékével, kiváló szervezőképességgel közmegelegedéssel látta el felsővezetői munkáját. Egyetemi oktatói tevékenységével párhuzamosan 1961-ben kinevezték az MTA-BME Szerves Kémiai Technológiai Kutató-csoportjának vezetőjévé, ezt 1973. évi nyugdíjazásáig látta el.

DR. CSÜRÖS ZOLTÁN

Pályája első szakaszában a szénhidrátok és aminosavak szerkezetvizsgálatával foglalkozott, a természetes (pl. cellulóz, gyapjú-, ill. bőrfehérje) és szintetikus makromolekulák (különböző műanyagok) technológiai jelentőségére összpontosítva figyelmét. Többek között nevéhez fűződik a cellulóz szerkezetének pontosítása, a glükózidok előállítására alkalmas titán-kloridos szintézis kidolgozása. Az 1940-es évektől érdeklődési területe a szerves szintetikus nagyipar szolgálatába állítható katalitikus eljárások vizsgálata volt, elindítva a szerves kémiai reakciók, heterogén katalízisek hazai kutatását. Foglalkozott a foszgenek, a szál- és rostos anyagok kémiájával és vegyipari technológiájával is.

DR. CSÜRÖS ZOLTÁN

Eredményeivel jelentősen hozzájárult a vegyipari termelés különféle ágai (gyógyszer-, növényvédőszer-, festék-, lakkipar) számára fontos kiszolgáló, köztitermék-gyártási technológiák fejlesztéséhez.

Egész életét az újabb kutatási és oktatási területek keresése, szervezése jellemezte. A Textilkémia Tanszék alapítására is úgy került sor, miután előtte az egyetemen nem oktatott kutatási terület, hogy a textilkémia elkötelezett művelője volt. Ő indította el a szerves kémiai technológia, a katalízis és az ezekre épülő gyógyszeripari technológia, gyógyszerkémia oktatását, majd a gyógyszeripari szakmérnök képzést.

A számos egyetemi jegyzet és szakkönyv mellett közel 250 tanulmánya jelent meg, nevéhez fűződik az első magyar nyelvű műanyagkémiai összefoglaló megírása 1942-ben. Textilszakmai szempontból kiemelésre érdemes a dr. Csűrös Zoltán – dr. Rusznák István: Textilkémia c. jegyzet és szakkönyv, amely 1964-ben jelent meg. A textiles műegyetemi hallgatók számára a textilkémián és technológián kívül szerves kémiai technológiát tanított, és laborgyakorlatokat, valamint kutatásokat is vezetett.

Nagy munkabírása, jó időbeosztása lehetővé tette, hogy széleskörű szakmai közéleti tevékenységet is folytasson. Több szakmai egyesület, társaság tagja, többek között 1945-től 1949-ig a Magyar Kémikusok Egyesületének elnöke volt. 1946 és 1964 között az Acta Chimica Hungarica (1951 után Acta Chimica) alapító főszerkesztői, ill. a Budapesti Műszaki Egyetem lapja, a Periodica Polytechnica főszerkesztői teendőit is ellátta. Tudománynépszerűsítő törekvéseit fémjelzi, hogy a Búvár című lap társszerkesztője, 1946-tól az akkor induló Élet és Tudomány szerkesztőbizottsági elnöke volt.

A heterogén katalízisekkel kapcsolatos tudományos eredményeiért 1953-ban a Kossuth-díj ezüst fokozatában részesült. Tudományos munkásságát 1963-ban Bugát Pál-émlékérem, 1976-ban a Budapesti Műszaki Egyetem emlékérmé, 1978-ban a Veszprémi Vegyipari Egyetem arany emlékérmé adományozásával ismerték el. 1975-ben a Budapesti Műszaki Egyetem díszdoktorává avatták. A Munka Érdemrenddel többször, a Munka Érdemrend arany fokozatával 1970-ben tüntették ki. További állami kitüntetésekben is részesült.